

Kamenné památky Miletínska

Sv. Florián a Sv. Notburga v zámku

Ačkoliv se každá z těchto barokních soch nachází v jiné lokalitě, mají společný původ, a je proto vhodné popisovat je společně.

Jan Nepomuk Lhota, autor nejznámější a nejčastěji citované miletínské monografie, o nich tvrdí, že pocházejí z doby barona Josefa Jana Sosnovce z Vlkanova. Někteří badatelé v nich tak vidí jeden z důkazů baronovy marnivosti.

Skutečnost je však jiná – podpora umění a okázalá zbožnost měla být vlastní všem barokním kavalírům poloviny 18. století, bohatá sochařská výzdoba, inspirovaná často křesťanskou ikonografií, patří ostatně k charakteristickému rysu barokního slohu. Proto se nejen baron z Vlkanova zasloužil o vyzdobení Miletína a jeho okolí řadou kvalitních soch. Činili tak i jeho předchůdci na miletínském zámku, hrabě Jiří Bedřich z Oppersdorfu a hraběnka Marie Anna rozená Magni.

Detail kartuše s iniciálami Ignáce Falge

A právě hraběnka Marie Anna, tehdy již ovdovělá z Kolovrat a znovu provdaná za hraběte Ferdinanda z Morzinu, dala podnět k postavení soch sv. Floriána a sv. Notburgy, jimiž ozdobila jinak strohé čtverhranné nádvoří před budovou zámku. Obě sochy byly postaveny v roce 1760, sv. Florián na východní straně, sv. Notburga na západní, u dnešního plotu mezi zámkem a zemědělským družstvem.

Autora soch neznáme, bezpochyby jím však byl v obou případech stejný umělec. Byly umístěny na stejné pískovcové podstavce označené ve zdobné kartuši morzinským erbem a obehnané balustrádou z kamenných kuželek.

Obě sochy představují světce s obvyklými atributy. Sv. Florián je ztvárněn jako římský voják držící v levé ruce korouhev a v pravé džbán, ze kterého hasí požár. Mučedník Florián († 304) byl římským provinčním úředníkem v dnešním Rakousku. Za Diokleciánova pronásledování křesťanů chtěl pomoci svým vězněným druhům, byl však zatčen, týrán a utopen v řece Enži. Podle legendy vyplavalo jeho tělo na břeh, kde jej hlídal orel. Svätý Florián je patronem mnoha řemesel, především však byl uctíván jako ochránce proti požáru i povodni.

Předobrazem sv. Notburgy byla selská dívka, žijící v letech 1268-1313 v Rakousku. Prý vynikala pracovitostí, obětavostí a láskou k Bohu. Pomáhala především hladovějícím, chudým a žebrákům. Uctívána byla hned po své smrti. Zde je zobrazena jako dívka v prostém oděvu, v zástěře má bochníky chleba, které rozdává chudým. U nohou jí sedí tele a ovce. Světice je patronkou selského lidu, hospodářství a domácích zvířat.

Sv. Florián a sv. Notburga byli pravděpodobně oblíbenými nebo rodovými patrony Ferdinanda z Morzinu: obdobná dvojice soch (byť odlišně zpracovaná) z roku 1765 stojí na jeho bývalém panství, před kostelem sv. Mikuláše v Merklíně (byla sem přenesena z merklínského zámku) v dnešním Plzeňském kraji.

Jak šel čas

1809 Na miletínském panství tehdy došlo k jistým „obrazoboreckým“ aktivitám.

Pokračování na str. 11

Za Ignáce Josefa Falgeho byly na všech venkovních sochách přesehány erby bývalých majitelů panství a nahrazeny Falgovými iniciálami „I F“. Pachatelem měl být kameník Höffinger, který se tak údajně snažil majiteli panství zalíbit a získat od něj další zakázky.

1909

Toho roku byla socha sv. Notburgy přestěhována na své nynější místo k cestě ze zámeckého parku do Bažantnice. Při stěhování přišla o část podstavce nad římsou, od té doby je proto přibližně o půl metru nižší.

1975

Pravděpodobně při zemědělských pracích bylo rozbořeno zábradlí kolem Sv. Notburgy. K opravě již nedošlo.

1992

Proběhla rekonstrukce sochy sv. Floriána, která se již delší čas propadala do měkkého podloží a nebezpečně nakláněla. Opravou prošla i balustráda. Oproti tomu zbytky balustrády kolem Sv. Notburgy byly v polovině 90. let definitivně odstraněny.

Jan Hlavatý

Prameny a literatura:

Státní okresní archiv Jičín:

- Farní úřad Miletín, Pamětní kniha 1836 – 1920

- MNV Miletín, Pamětní kniha 1953 – 1983

(František Kučera)

Archiv muzea v Miletíně

- zápisky Františka Žáby v opise Rudolfa Dreyschuka CECHNER, Antonín: Soupis památek historických a uměleckých v království Českém. Svazek XXXI, Politický okres Novopacký. Praha 1909.

LHOTA, Jan Nepomuk: Miletín nad Bystřicí. Příběhy jeho a památky. Brno 1888.

RULÍŠEK, Hynek: Postavy, atributy, symboly.

Slovník křesťanské ikonografie. Nakladatelství Karmášek 2006.

Fotografie: repro Soupis památek, autor

Fotografie: Florián a Notburka na počátku 20. století